THE ISRAELITE PRESS of Western Canada. The only Jewish Newspaper

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg, Manitoba

די 22טע קאַנאַדער ציוניסטישע קאָנווענשאָן

די צווייַ־און־צוואַנציקסטע קאַנאַדער ציוניסטישע קאָנווענשאָן, וואָס עפנט זיך דעם זונטאָג אין מאָנטרעאַל, קומט זיך צוזאַמען אין איינעם פון די קריטישסטע מאָמענטן פון׳ם ציוניזם.

די אומרוען פון לעצטן אויגוסט אין ארץ־ישראל האָבן אָפשר פאַרמאַרקט די ציוניסטישע שטימונגען אין דער אידישער וועלט און די ציוניסטישע אנשטאַלטן. זיי האָבן אָבער אויך אויפגעשטעלט דעם ציוניזם פנים־אל־פנים מיט דרינגנדיקע פראַבלעמען, וועלכע זיינען ניט געווען ניי, אָבער וועלכע האָבן איצט דערגרייכט אַזאַ מדרגה פון שאַרפקייט, אַז זיי פאָדערן אַ דרינגנדיקע באַלדיקע לייזונג.

גרייכצייטיק מאַכט דער ציוניזם דורך אַ שווערן אינערלאַכן קריזיס. צוערשט קומען די געבוט־טייערן פון דער אידישער אגענטור, וועלכע, כאָטש זי איז שוין געשאַפן געוואָרן אויף דעם לעצטן ציוניסטישן קאָנגרעס, האָט אָבער נאָך ניט אָנגעהויבן צו פונקציאָנירן. און דאַן קומען די מיספאַרשטענדענישן און די רייבונגען אין די רייען פון דער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע גופא. סיי איבער דער פראַגע פון דער אגענטור, און סיי איבער דער פראַגע וועגן דעם צוטריט צו דער לייזונג פון די פאַרשפּיצטע ארץ־ישראל פראָבלעם, וואָס זיינען פונ׳ם גורל אויסגעשטעלט געוואָרן אויפ׳ן דרינגנדיקן סדר־היום.

א ציוניסטישע קאָנווענשאָן ביי איצטיקן מאָמענט מוז נעמען אַ שטעלונג צו אָט די אַלע פראָבלעמען און זאָגן אַן אנטשיידנדיקן וואָרט איבער זיי. און אַ וואָרט פון אַ קאַנאַדער ציוניסטישער קאָנווענשאָן טראָגט מיט זיך וואָס, און מען הערט זיך צו אים גוט צו אין דער ציוניסטישער וועלט.

די שטעלונג פון דער ציוניסטישער קאָנווענשאָן איז פון גרויס באַדייטונג פאַר׳ן ציוניזם, און זי מוז דערפאַר אָנגענומען, ווערן מיט׳ן גרעסטן פאַרזיכט און מיט דעם גרעסטן ישוב־הדעת, און זי דאַרף אָפּשפּיגלען ניט בלויז די מיינונג פון דער פירערשאַפט, נאָר פון דער גאַנצער אידישער עפנטלעכער מיינונג פון לאַנד.

ליידער האָט די קאַנאַדער ציוניסטישע פירערשאַפט ניט געמאַכט ביז איצט קיין ערנסטן פאַרזוך צו באַקאַנען נעענטער דעם ברייטן עולם מיט די פראָבלעמען וואָס שטייען אויפ׳ן סדר־היום פון דער קאָנווענשאָן אויסער דורך די געזעץלעכע צירקולאַרן און אויפרופן, וואָס זיינען פונ׳ם באַוואוסטן פאַרטיי־שאַלאָן, וואָס אפילו צו די גוט־באַוואוסטע געפילן, אָבער וואָס מאַכן ניט קיין פאַרזוך קלאָר צו מאַכן דעם סאַמע תוך פון די ערנסטע פראָבלעמען, און דעם צוטריט צו זייער לייזונג.

דאָס דערמאָנט אונז אַגב אַן אַן ענלעכער אָלגנאַרירנדיקער באַציאונג פון דער ציוניסטישער לייטונג צו דער אידישער עפנטלעכער מיינונג בכלל. אָט האָט וואַרבורג אנאָנסירט די אָפּלייגונג פון דער זיצונג פון דעם אגענ־טור־ראַט, וואָס האָט געזאָגט פאַרקומען אין ניו־יאָרק דעם ערשטן פעברואַר. דאָס האָט אַרויסגערופן זייער אַן ערנסטע שטימונג אין די אידישע קרייזן, וואָס וויינט ניט געגען וואָס עס שפּילט זיך אָפּ הינטער די קולישן פון דער אגענטור. עס האָבן זיך דערפאַר אָנגעהויבן פאַרשפּרייטן אַלאַרמירנדיקע קלאַנגען וועגן זייער ערנסטע רייבונגען צווישן די צדדים אין דער אגענטור, און אפילו וועגן אַ פאָדערונג מצד ריכטער בראַנדייס, אַז דר. ווייצמאַן זאָל רעזיגנירן.

אָט די אַלע קלאַנגען זיינען וואַרשיינלעך זייער שטאַרק איבערגע־טריבן. אָבער זיי געפינען אַ פרוכטבאַרן באָדן צווישן פון דעם אגע־טור־ראַט, וואָס האָט געזאָגט אויף דעם ערשטן פעברואַר, דאָס האָט אַרויסגערופן זייער אַן ערנסטע שטימונג אין די אידישע קרייזן, וואָס וויינט ניט געגען פעברואַר, נאָר ווייסט, אַז דער „אָרט" האָט מיט זיי אַ אָפּפאַר, קיינמאָל ניט קאָנפּיס־קירן אויעטבע מאַשינען און כאָטש זיי דערבאַי אַ אָפּמאַך, וואָס זיינען געשלאָ־סען געוואָרן אויידער זייער קומען צו דער מאַכט, היטן זיי אָבער די אָפּמאַך וואָס זיי אַריין שריבן — זיי דערוואַרטן צו אַריינבאַקומען אַ סך וויכטיקערע אָפּמאַ־כונגען, אויף וויפיל עס קאָן דערפון אַרויס־קומען שאָדן אָדער נוצן צו זייער אידייע און נאַטירלעך אויב זיי וועלן ניט האָבן זייער חלק. דאַן קאָן זיי ניט שטיצן דער נייטראַלדערפטיקע „און עס אַרט זיי גאָר ניט דער פּועל־יזאַ דערפון, וויפיל אידן עס וועלן דערפון שטאַרבן, — דאַנען, שטייען אידן מיט׳ן אלטן רחמנות געפיל פון אַברהם׳ען און מיט אַ דין פון „פּקוח נפש", מיר שפּיקן דאָ די דאָ פון דעם אלטן „ביתלמדיש בטקן" ביי דער טע־וואַסטאָפּאָליער מלחמה, וואָס האָט זיך אָנגעהערט פון אַן אלטן אונטער־אויזון שטוב, און אַזוי דאָס מין מלחמה קומט פאָר: אַז מען נעמט אַ ביקס־אַן מען פיגט זי אַן מיט פּוקווער אַן מיט שרוים מען נעמט אַן אַן עס גיט אַ שאָס. אַזוי דאָ אַט ער זיך אַ כאַפּ נעטן! — אַז ליב האָבן יענעם, ניט מער ווי, גלייך ווי זיך, אַז איר נעמט באַלד די מאָס אויף זיך, — ווי וואָרט זיין׳ן ווען אַז זאָלט זיין׳ן רוסלאַנד, צי וואָלט איר וועלן מען זאָל אויך העלפן. ניט קוקנדיק דאָ רויף וואָס די יעווסעקן וועט דערפון אַרויסקומען אַ טובה, אָדער איר נעמט דאָס אַ מאָס אויף אייער אַ קינד, — ווי וואָלט אַזוי ווען אַ מערדער קינדערפּאַס אייער קינד אַן אייגן אייך פאָר אַנגעמען אין אַ באַשטימטן אָרט עסן פאַר אייער קינד, אָבער איר מוזט צו יעדן עסן צוליינן אַ סור מע פאַרן קינדערעפער אַן ממילא העלפן אַ מערדער, צי וואָלט איר עס נעמען!? איר. קאָנט זיך ניט העלפן, איר זייט „רחמנים בני רחמנים" אין אַזאַ־ניט אַזוי שווער, דער נאַנצער גאַנג פון זיין היסטאָרישער אנטוויקלונג אַזוי אומנאַר־מאַל, — דערפאַר איז זיין באַפרייאונג אַזוי אומגעלומפּערט. די רעוואָלוציע האָט אַריבערגעגאַנגען די מאָס. פון אַ פּרימיטי־ווען צושטאַנד אין וועלכן דער רוסישער פויער האָט זיך ביז איצט געפונדן וויל מען עס אים אַריינפירן אין אַ סאָציאַלן צו־שטאַנד וועלכער איז כמעט דער העכסטער אַן־דאָס איז קאָמוניזם.

און כאָטש די רוסישע פירער דיינקען, אַז זיי פירן די רוסישע רעוואָלוציע, אַז זיי שטיי־ען ביים רודער און פירן דעם שיף, איז דאָס קינדעריש. זיי זיינען נאָר דער אויסדרוק פון אָט דער אומגעלומפּערטער היסטאָרישער קראַפט וועלכע האָט פרייער געבונדן דעם ריז, און איצט האָט זי זיינע קייטן צעבראָכן. ניט זיי מאַכן די רעוואָ־לוציע אָדער דער צוזאַמענשטויס פון די היסטאָרישע כוחות. מאַכט זיי, דיקטירט זיי, — און אין זייער בלינדן פאַנאַטיזם דיינקען זיי אַז זיי שאַפן געשיכטע.

דער וואָולקאַן האָט אויסגעריסן. האָט שוין געשמערט אַ גרויסן טייל פון רוסישן אירדנטום. איין מחנה איז שוין נישט, און איצט שטייט די צווייטע מחנה אין גע־פאַר. וואָס זאָלן מיר טאָן?

די רוסישע רעגירונג וועלן מיר ניט איי־בערמאַכן. נאָר האָבן זיך איינגעשפּאַרט אַז זיי זענען דורכפירן דעם סאָציאַלן איבער־בוי פון דער געזעלשאַפט, צי איז אידן גוט דערפון, צי ניט. איז וואָס זאָלן מיר טאָן? זאָלן מיר לאָזן אויף זיי ברוגז, זיך אָנ־באָגן און דאַנען: „דאָס זיינען אייערע אי־דען, אַן שאַפט זיך מיט זיי, קאָפּ אין וואַנט!" אין ווען עס קומט צו די רוסישע מעגאַטיוון דאָן מיר טאַקע אַזוי. אָבער קאָ־נען מיר גיין׳ן די פראַגע פון רוסישן אַר־דענטום אַזוי אידיאָטיש אַן אַזוי ברוטאַל? זיינען, אַמאָ, יעדערער פון אונז האָט זיין קאַר־גרעניישאַן, סאָבייעט, סאָנדיי סקול און אפשר אידעאַל. וועלכע זיינען ברייטער פון די קאָקאַלע. אָבער פון דעם פראָבלעם פון דעם רוסישן אירדנטום קאָנען מיר ניט אַוועקגיין. אונז שניידט עס ווי מיט אַ מע־סער און פאָדערט אַ קלאָרן ענטפער.

און אָט די דריידלאַך, אַז איר זייט ניט קיין באַלשעוויק, אַז העפנדיק די אידן העפנט איר דער רוסישער רעגירונג, איז דאָך נאָר אַן אויסרייד. איר העלפט די אידן! אַז דער טאַטע איז אַן אכזר זיינען דאָך די קינדער ניט שולדיק.

מיר דאַרפן זיך צופאַסן צו דעם ווינט וועלכער בלאָזט אין רוסלאַנד. איז געוויס דער קאָלכאָזניצאַציע, אין מחנה איז שוין ניטאָ, און איצט שטייט די צווייטע מחנה אין גע־פאַר. וואָס זאָלן מיר טאָן?

די רוסישע רעגירונג וועלן מיר ניט איי־בערמאַכן. נאָר האָבן זיך איינגעשפּאַרט אַז זיי זענען דורכפירן דעם סאָציאַלן איבער־בוי פון דער געזעלשאַפט, צי איז אידן גוט דערפון, צי ניט. איז וואָס זאָלן מיר טאָן? זאָלן מיר לאָזן אויף זיי ברוגז, זיך אָנ־באָגן און דאַנען: „דאָס זיינען אייערע אי־דען, אַן שאַפט זיך מיט זיי, קאָפּ אין וואַנט!" אין ווען עס קומט צו די רוסישע מעגאַטיוון אַזוי אַזוי. אָבער קאָ־נען מיר גיין׳ן די פראַגע פון רוסישן אַר־דענטום אַזוי אידיאָטיש אַן אַזוי ברוטאַל? אמת, יעדערער פון אונז האָט זיין קאַר־גרעניישאַן, סאָבייעט, סאָנדיי סקול און אפשר אידעאַל. וועלכע זיינען ברייטער פון די קאָקאַלע. אָבער פון דעם פראָבלעם פון דעם רוסישן אירדנטום קאָנען מיר ניט אַוועקגיין. אונז שניידט עס ווי מיט אַ מע־סער און פאָדערט אַ קלאָרן ענטפער.

און אָט די דריידלאַך, אַז איר זייט ניט קיין באַלשעוויק, אַז העפנדיק די אידן העפנט איר דער רוסישער רעגירונג, איז דאָך נאָר אַן אויסרייד. איר העלפט די אידן! אַז דער טאַטע איז אַן אכזר זיינען דאָך די קינדער ניט שולדיק.

מיר דאַרפן זיך צופאַסן צו דעם ווינט וועלכער בלאָזט אין רוסלאַנד. איז געוויס דער ווינט גינסטיק פאַר קאָלכאָזניצאַציע, דאָס מיר געקאָלאָניזירט. איז איצט דער ווינט פאַר אינדוסטריאַליזאַציע, דאַרף מען העלפן אינדוסטריאַליזירן די דעקלאַ־סירטע אידן, אָבער ניט לאָזן זיי אויס־שטאַרבן פון הונגער און נויט.

פאַרגעסט איינגאַנצן די באַלשעוויקעס. שטעלט זיך פאַר, אַז עס זיינען דאָ אידן אין אָרגאַנעטינע און די רעגירונג דאַרפן פירט אַ אַפּליטיק וועלכע איז ניט גינסטיק פאַר זיי, וואָלט איר זיך אָפּגעזאָגט זיי צו העלפן, ניט קוקנדיק וואָס פאַר אַ רעגירונג אַרגענטינע זאָל ניט האָבן?

מען פרעגט אַלץ, צי זיינען מיר זיכער מיט די מאַשינען וואָס דער „אָרט" קויפט פאַר אונזער געלט. מיר זיינען זיכער, פונקט ווי מיר זיינען זיכער מיט די אידי־שע קאָלאָניעס. און וואו זיינען מיר יאָ זיכער? זיינען מיר זיכער אין ארץ־ישראל? זיינען מיר זיכער אין פויען אָדער אין־אַר־גענטינע? און אַז מיר האָבן געשיקט געלט קיין פויען, האָבן מיר דען ניט געוואוסט אַז אַ פּראָצענט גייט פאַר די כולינגאַנעס און פּאַנראַמשטשיקעס?

קאָנט איר אָנווייזן אַיין פּלאַץ אין פאַר לויף פון דער אידישער געשיכטע, וואו איר־ען האָבן געבויט און עס האָט געהאַט אַ קיום? — חוץ דעם בוך, דעם ספר . . .

קאָנען מיר לאָזן דאָס רוסישע אירדנטום אויסגיין אין אַזאַ שמערצאַכטער גסיסה? מיר זיינען אַזוי ווי אַזיאַלירט. מעדערע זאָלן זיך אינגאַנצן אָפּ ווען עס קומט די פראַגע פון רוסלאַנד. זיי האָבן פיינט די באַלשעוויקעס און ווילן ניט הערן וואָס מען רעדט צו זיי. די ציוניסטן, אַבוואָל איינצעלנע מענטשן האָבן זיך זייער וואַרעס אָפּגערופן, אָבער זיי אַלע שטיינען פון דער־ווייטנס. אונדערע האָבן מיר געזאָגט, אַז פאַר זיי איז ווייטקיקער די 175 טויזנט אידן אין ארץ ישראל אידער די דריי מיל־ליאָן אידן אין רוסלאַנד. די פרומע אידן האָבן פיינט די באָלשעוויקעס דערפאַר וואָס זיי פאַרפאָלגן רעליגיע. די זאָגענאַנ־טע קאָמוניסטן דאָ דיינקען אַז מיר טוען זיי אָפּ אַ שפּיצ׳, אַז מיר קאָנקורירן מיט׳ן איקאָר.

בלייבן מיר איינגאַנצן אַליין. אָבער אַזוי קאָן דאָך ניט זיין. אין ווינטפּאַנ זיינען דאָ אַ סך קונגע אין גוטע מענשן. זיי וועלן דאָך ניט לאָזן, אַז אַזאַ גרויסע עולה זאָל באַגאַנגען ווערן.

לאָ זו הדרך!

רחמנות - א שטערונג

פון הרב א. זילבערשטיין

איך באַקלאָג לעצטנס אָנפראַנען, פערזענ־לאַך אין אויך שרופטלאַך, וועלכע זיינען כמעט איין־און דאָס זעלבע: — ווי קומט עס אַ רב זאָל שטיצן אַ קאַמפּיין, — זאָל דאָס דער דעקלאַסירטע אידן, אָבער — וואָס קאָן ברייגנען אַ נוצן די שונאים פון דער תורה, — די יעווסעקן, און קאָן צום סוף פּרוּוולונג קאָנפיסקירט ווערן ביי דער ראַטן־מאַכט פאַר שטייער אָדער גאַטאַ אַזוי זיך? —

— וואָס אָנבאַלאַנגט דער פראַגע צו אויערבע מאַשינען געקויפט דורך דעם „אָרט" פון אַן אויך שרופטלאַך, וועלכע זיינען נען אין דער סכנה קאָנפיסקירט צו ווערן אָדער ניין, — בין איך ניט קיין אינפאָר־מאַציאָנס פיזיק, איך ווייס דאָס וואָס איר אַלע ווייסט, אַז דער „אָרט" האָט מיט זיי אַ אָפּפאַר, קיינמאָל ניט קאָנפיס־קירן אויעטבע מאַשינען און כאָטש זיי דערבאַי אַ אָפּמאַך וואָס זיינען געשלאָ־סען געוואָרן אויידער זייער קומען צו דער מאַכט, היטן זיי אָבער די אָפּמאַך וואָס זיי אַריין שריבן — זיי דערוואַרטן צו אַריינבאַקומען אַ סך וויכטיקערע אָפּמאַ־כונגען אויף אַ סך וויכטיקערע סאַכן ווי דער מיט׳ן „אָרט", און מען דאַרף פאַרשטיין, אַז עס וועט זיך זיי ניט נוצן דיסקרעדיטירט צו ווערן צוליב אַ גאַרישקייט.

וואָס אָנבאַלאַנגט אָבער דער פראַגע פון די יעווסעקן, וועלכע קאָנען דאָ גענען, איך ווייס אפילו ניט ווי אַזוי, אָבער לאָמיר אָננעמען אַז יאָ, — איז ווערט ביי איינציקע אַ פראַגע: ווי מען מיר דאָס, אַז דורך שטיצן די דעקלאַסירטע זאָלן די אידישע שונאי הנאה האָבן מען? — דאָס איז אַ פראַגע, — אָבער מיך מאַטערט שוין די פראַגע ניט פון דעם דאָזיקן קליינעם קאַמפּיין אָן, אין אַ סך פון די דעלעגאַטן זיינען אפשר פּשוט ניט בראַקאַנט מיט זייער ערנסטקייט.

און אין אַזאַ צייט קאָן מען דאָך ניט יוצא זיין בלויז מיט בעוויינלאַכע סענטימענטאַלע רעזאָלוציעס, — מען מוז זיך רעכענען מיט הארטע ווירק־לאַכקייטן און מיט פראָבלעמען וואָס פאָדערן אַ באַלדיקן פראַקטישן ענט־פער. קאָן מען אין צוויי טעג צייט געפינען דעם ענטפער?

לאָמיר אָבער האָפן, אַז דער קאָנווענשאָן וועט פאַרט געלינגען צו זאָגן אַ וואָגיק וואָרט איבער די ערנסטע פראָבלעמען וואָס שטייען אויפ׳ן סדר־היום. לאָמיר האָפן, אַז דער קאָנגרעס ציוניזם וועט דורך דער קאָנווענ־שאָן פאַרט אויסדריקן אַ מיינונג, וואָס וועט דערנעענטערן די לייזונג פון די פראָבלעמען: דער קאָנגרעס ציוניזם האָט שוין געוויזן אַ סך וואונדער.

די אַראַבישע דעלעגאַציע און נאַשאַשיבי

דער אַראַבישער עקזעקוטיווע איז געלונגען צו „פאַרווייסן" איר דע־לעגאַציע מיט מעיאַר נאַשאַשיבי, פון ירושלים, וועלכער האָט קאָנטיק אונ׳ טער׳ן דרוק פון דער עקזעקוטיווע צום סוף באַשלאָסן אָנצונעמען די איינלאַ־דונג צו פאָרן קיין לאָנדאָן.

דאָס איז זיכער אַ גרויסער זיג פאַר דער אַראַבישער עקזעקוטיווע. אַ דעלעגאַציע, וועלכע באַשטייט פונ׳ם מופתי און אַנדערע דיסקרעדיטירטע אַראַבישע פירער, וואָלט ניט געקאָנט האָפן אויף אַן איבעריקס וואַריטער אויפנאַמע אין לאָנדאָן. נאַשאַשיבי איז אָבער אַ פאַרדרעכנט פאַר־אַ מער אַנ־שטענדיקן מענשן, און זיין באַטייליקונג וועט צוגעבן מער וואָג דער דעלע־גאַציע.

אָט די אַלע קלאַנגען זיינען וואַרשיינלעך זייער שטאַרק איבערגע־טריבן. אָבער זיי געפינען אַ פרוכטבאַרן באָדן צווישן דער ניט־אינפאָרמיר־טער אידישער עפנטלעכער מיינונג. דער בעסטער מיטל אויסצומיידן אָט די גוזמאות און איבערטרייבונגען, וואָס טוען שאָדן דער באַוועגונג, וואָלט גע־ווען אַן אָפענע, ניט „דיפּלאָמאַטישע" אויפקלערונג פון דער אמת׳ער לאַגע, וועלכע איז זיכער ניט אַזוי שלעכט, ווי די קלאַנגען מאַכן זי.

אָבער קיינער רעכנט קאָנסיק ניט פאַר זיין חוב צו רעכענען זיך מיט דער עפנטלעכער מיינונג און צו באַראַטן זיך מיט איר וועגן דער לאַגע. מען לאָזט זי איבער צו שפּייזן זיך מיט גוזמאַ׳דיקע קלאַנגען, אנשטאַט צו געבן איר ראַיעלע אינפאָרמאַציעס.

די דעלעגאַטן צו דער קאַנאַדער ציוניסטישער קאָנווענשאָן זיינען אָפט צופעליקע, און פונקט אַזוי צופעליק קאָנען זיי זייערע שטימען. די פראָבלעמען וואָס דאַרפן אויפגענומען ווערן און פאַרענטפערט ווערן אויף דער קאָנווענשאָן זיינען פריער ניט דיסקוטירט געוואָרן, און אַ סך פון די דעלעגאַטן זיינען אפשר פּשוט ניט בראַקאַנט מיט זייער ערנסטקייט.

און אין אַזאַ צייט קאָן מען דאָך ניט יוצא זיין בלויז מיט בעוויינלאַכע סענטימענטאַלע רעזאָלוציעס, — מען מוז זיך רעכענען מיט הארטע ווירק־לאַכקייטן און מיט פראָבלעמען וואָס פאָדערן אַ באַלדיקן פראַקטישן ענט־פער. קאָן מען אין צוויי טעג צייט געפינען דעם ענטפער?

לאָמיר אָבער האָפן, אַז דער קאָנווענשאָן וועט פאַרט געלינגען צו זאָגן אַ וואָגיק וואָרט איבער די ערנסטע פראָבלעמען וואָס שטייען אויפ׳ן סדר־היום. לאָמיר האָפן, אַז דער קאָנגרעס ציוניזם וועט דורך דער קאָנווענ־שאָן פאַרט אויסדריקן אַ מיינונג, וואָס וועט דערנעענטערן די לייזונג פון די פראָבלעמען: דער קאָנגרעס ציוניזם האָט שוין געוויזן אַ סך וואונדער.

די אַראַבישע דעלעגאַציע און נאַשאַשיבי

דער אַראַבישער עקזעקוטיווע איז געלונגען צו „פאַרווייסן" איר דע־לעגאַציע מיט מעיאַר נאַשאַשיבי, פון ירושלים, וועלכער האָט קאָנטיק אונ׳ טער׳ן דרוק פון דער עקזעקוטיווע צום סוף באַשלאָסן אָנצונעמען די איינלאַ־דונג צו פאָרן קיין לאָנדאָן.

דאָס איז זיכער אַ גרויסער זיג פאַר דער אַראַבישער עקזעקוטיווע. אַ דעלעגאַציע, וועלכע באַשטייט פונ׳ם מופתי און אַנדערע דיסקרעדיטירטע אַראַבישע פירער, וואָלט ניט געקאָנט האָפן אויף אַן איבעריקס וואַריטער אויפנאַמע אין לאָנדאָן. נאַשאַשיבי איז אָבער אַ פאַרדרעכנט פאַר־אַ מער אַנ־שטענדיקן מענשן, און זיין באַטייליקונג וועט צוגעבן מער וואָג דער דעלע־גאַציע.

אָבער נאַשאַשיבי שטעלט זיך דערווייל אַוועק אין אַ רייע מיט דעם גראַנד־מופתי און אַנדערע אַראַבישע פירער פונ׳ם זעלבן סאָרט, וועמעס העפנט זיינען נאָך רויט פון אידישן בלוט. ווי אַ פּרוּוואַטער בירגער וואָלט ער דאָס געמאַגט טאָן, אויב די געזעלשאַפט געפעלט אים, אָבער ווען ער טוט עס ווי דער מעיאַר פון ירושלים, איז זיין האַנדלונג אַ סקאַנדאַליעזע און פאָ־דערט אַ קעגן־האַנדלונג מצד דער אידישער עפנטלעכער מיינונג.

ירושלים איז, לויט איר באַפעלקערונג, מער אַ אידישע, ווי אַ מאַכמע־דאַנישע אָדער קריסטלעכע שטאָט. די אידן האָבן געקאָנט אויסקלייבן זייער אייגענעם מעיאַר, אָבער זיי זיינען געווען ברייטהאַרציק גענוג צו געבן די געלעגנהייט אַ מאַכמעדאַנער, ווייל זיי האָבן אים אָנגענומען פאַר אַן אַנ־שטענדיקן מענשן.

נאַשאַשיבי באַדאַנקט עס איצט אַזוי דער אידישער באַפעלקערונג פון שטאָט. ער וועט אָבער זיכער באַצאָלן דעם פּרייז פאַר זיין פאַרראַט אין די קומענדיקע מוניציפּאַלע וואַלן — ער וועט מער קיין מעיאַר פון ירושלים ניט זיין.

די אידישע פרעסע איז זיכער געריכט אין איר צאָרן קעגן זיין האַנד־לונג: ווי דער מעיאַר פון שטאָט, וואָס פאַרטרעט אויך די אידישע באַפעל־קערונג, האָט ער זיך געדאַרפט האַלטן אַן אַ זיין פונ׳ם קאָמף, און באַזונ־דערס האָט ער ניט געטאָרט מיטאַרבעטן מיט אַזעלכע אויסגעשפּראָכענע שונאי ישראל, ווי דער מופתי.

צוועלף הונדערט טויזנט!

(צום איצטיקן קאַמפּיין פאַר די דעקלאַסירטע אידן אין סאָוועט רוסלאַנד)

פון דר. ד. מ. דזשענאָף

די לאַגע פון די רוסישע אידן קאָן מען פאַרגלייכן מיט דער לאַגע פון אַ פאַמיליע, וואו דער פאָטער, דער ברויט־געבער, איז אַ לא יוצקה, קאָן ניט שפּייזן זיין פרוי און קינדער, און דערצו נאָך אַ שלעכטער מענש און באַהאַנדלט זיינע קינדער ברו־טאַל. די פאַמיליע שטאַרבט פאַר הונגער, ווערט פאַרפאָלגט פון דער פאָטער דעם אַכזר. שטעלט זיך די פראַגע, וואָס זאָל מען טאָן מיט אַזאַ פאַמיליע? זאָל מען ניט העלפן די קינדער, דערפאַר וואָס זיי האָט גאָט געשטראָפט מיט אַן אַכזר אַ פאָטער?

אין דערפאַר ווייל מיר זיינען ניט אויס־שטיטיק מיט דער רוסישער רעגירונג, מיט איר וועלט אַנשויאונג און אירע מעטאָדן, דאַרפן מיר לאָזן אַ מיליאָן אידן אויס־שטאַרבן?

מיר האָבן ניט געמאַכט די רוסישע רע־וואָלוציע, און אַז איר ווילט, האָבן זי די באָלשעוויקעס מאַכט ניט געמאַכט. אַ רעוואָלוציע מאַכט מען ניט. די אינערלאַ־כע בוחות פון לאַנד און פון פאָלק, דער גאַנג פון דער געשיכטע, האָבן אויפגעריסן דעם וואולקאַן.

עס איז געלעגן אַ ריז און האָט זיך גע־קאָרטשעט און זיינע ווייטקן, האָבן הונ־דערטער יאָרן טאָטערן איבער אים געוועזן טיקן, הונדערטער יאָרן — צאָרן און פאַ־מעשטשיקעס. האָט זיך מיט אַמאָל דער ריז אַ וואַקל געטאָן, די ווייטקן זיינען שוין געוואָרן אומדערטרעגלאַך, און ער האָט שוין ווייטער ניט געקאָנט ליידן. איז פאַרגעקומען אַ רעוואָלוציע, די שרעקלאַכ־סטע, די בלוטיקסטע. יעצט וואָס זיינען דאָ אידן אין ארץ ישראל אידער די דריי מיל־ליאָן אידן אין רוסלאַנד. די פרומע אידן האָבן פיינט די באָלשעוויקעס דערפאַר וואָס זיי פאַרפאָלגן רעליגיע. די זאָגענאַנ־טע קאָמוניסטן דאָ דיינקען אַז מיר טוען זיי אָפּ אַ שפּיצ׳, אַז מיר קאָנקורירן מיט׳ן איקאָר.

בלייבן מיר איינגאַנצן אַליין. אָבער אַזוי קאָן דאָך ניט זיין. אין ווינטפּאַנ זיינען דאָ אַ סך קונגע אין גוטע מענשן. זיי וועלן דאָך ניט לאָזן, אַז אַזאַ גרויסע עולה זאָל באַגאַנגען ווערן.

לאָ זו הדרך!

נען אהינגעקומען. דאַרטן וואו מיין געלט איז אהינגעקומען. פאַרקוירן אין סטאַק.

— ניין, מאַכט יענער, ניט דאָס בין איך אויסן. איך וואָלט וועקן וויסן אַן אַזאַ וואָרט אין אַ וועלט. אַ וועלט וואָס אַזאַ וואָרט אין אַ וועלט אַזאַ וואָרט אין אַ וועלט אַזאַ וואָרט אין אַ וועלט